

Egri csillagok és sávok

Bevezető gondolatok a CPR-hez

Átlapoztam a Beton szakfolyóirat régebbi számait és elolvastam Boros Sándor kollégám írásait. A nemes hagyományokat kötelező folytatni, a lap olvasói elvárják az ÉMI szerzőitől a történelmi beágyazást és a tágabb összefüggések ismertetését. Mindezeket előrebocsátva is zavarosnak tűnhet írásom címe, bár nyilván mindenkinek ismerős részekből gyúrtam össze.

Csillagok és sávok

A csillagok és a sávok az Amerikai Egyesült Államok zászlajára utalnak. Valóban, bármennyire is meglepő, ahhoz hogy megértsük a CPR kiinduló gondolatát, tudnunk kell, hogy mi és miért történt 1861 és 1865 között az Amerikai Egyesült Államokban.

Észak-Amerikában ekkor zajlott a polgárháború, aminek a közismert mítoszokkal ellentétben nem a rabszolgaság kérdése és nem is a büszke déliek függetlenség iránti vágya volt az oka. A nagy polgárháború tétje az Észak-Amerikai Unió megmaradása és az ebből következően egységesé váló piac volt. Több mint nyolcszázezer ember életébe került, de a polgárháború létrehozta az egységes piacot, akkor indult el az USA a világhuralom felé.



Ezzel a hatalmas egységes gazdasággal, valamint Ázsia már csúcsra jutott és feltörekvő régióival kell versenyezni az egyesülni kívánkozó Európának, Afrika egyelőre kevésbé ismert potenciáljába bele sem gondolva. Természetesen egymás megértése és a szépségversenyekről ismerős világbéke utáni vágy is motiválta az európai Unió megálmodóit, kialakítóit és jelenlegi vezetőit, de nem szabad elfelejteni, hogy mi működteti a világot, mi az igazi cél. Mindenesetre tisztelet és hála az EU megalkotóinak, mert az amerikai polgárháború megoldási változatához képest egyelőre nyolcszázezer emberélet a pozitívum.

A félmillió és nyolcvanmillió közötti népességű tagállamok külön-külön esélytelenek a világ nagy egységes régióival szemben, egy több mint félmilliárdos tömb azonban komoly versenytársa az Egyesült Államoknak és Kínának, a többiekéről nem is beszélve. A jól működő erős gazdaságnak és az egységes piacnak alapfeltétele az áruk szabad mozgása, aminek egyik fontos eszköze az egységes forgalomba hozatali szabályok.

A CPR

Ezt a kiindulást nem szabad szem elől téveszteni a CPR kérdéskörének boncolgatásakor. Ismételgessük magunk előtt a gondolatsort: erős működőképes gazdaság → egységes piac → áruk szabad áramlása → CE jelölés.



A CE jelölést ismerjük már vagy huszonöt éve, az új rendelet szerint (is) az egyetlen olyan jelölés, amely tanúsítja, hogy az építési termék megfelel a teljesítménynyilatkozatnak és az uniós harmonizációs jogszabályok értelmében alkalmazandó követelményeknek. Jól láthatóan a CPR-nek az az egyik célja, hogy felszámolja a különböző tagországok által piacvédelmi okokból alkalmazott kirekesztőnek tekintett nemzeti védjegyeket.

A magukról kialakított látszattal ellentétben azonban az Európai Unió hivatalnokai is csak gyarló emberek, ezért nem meglepő, hogy a jelenleg működő rendszerben sok hiba van, melyeket időnként igyekeznek kijavítani és a rendszert továbbfejleszteni. A fentebb részletesen taglalt gondolatok alapján az áruk szabad áramlása volt már a CPR elődjének a CPD-nek is a kiindulása és lényege, a CPR pedig egy ilyen kiigazító intézkedés gyermeke.

A hivatalos indoklás szerint az Unió a CPD bevezetésével az építési termékek kereskedelmét gátló technikai akadályokat kívánta felszámolni annak érdekében, hogy fokozza e termékek belső piaci szabad mozgását. A CPD-t pedig a meglévő jogi keret egyszerűsítése és pontosítása, valamint a meglévő intézkedések átláthatóságának és hatékonyságának növelése érdekében váltották fel a CPR-rel.

De még mindig nem tudjuk, hogy mit jelent a CPR és mit a CPD, ezért most egy enyhén száraz, de a különböző rövidítések megértéséhez feltétlenül szükséges rész következik.

A CPR

a „Construction Products Regulation” rövidítése. Magyarul: az Európai Parlament és a Tanács 305/2011/EU Rendelete (2011. március 9.) az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált feltételek megállapításáról és a 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Elődjétől abban különbözik, hogy rendelet, ami azt jelenti, hogy a tagállamokban közvetlenül hatályos.

A CPD-t helyezi hatályon kívül, ami

a „Construction Products Directive” rövidítése. Magyarul: a Tanács Irányelve (1988. december 21.) az építési termékekre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről (89/106/EGK).

A CPD és a CPR egy betűnyi különbözősége ugyanolyan fontos eltérést takar, mint az Ember tragédiájából ismerős homousion kontra homoiusion. A CPD irányelv volt, ami abban különbözik a rendelettől, hogy az adott országban tagállami rendeletek vezették be.

Ez a rendelet nálunk

A 3/2003. (I. 25.) BM-GKM-KvVM együttes rendelet az építési termékek műszaki követelményeinek, megfelelés igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól.

Jogászkodásnak tűnhet, de már csak kegyeletből is fontos ismernünk ezt a jogszabályt, ugyanis 2013. július elsejével jobblétre fog szenderülni. Utódjának még csak a körvonalait ismerjük.

A CPR alapvető szemléletbeli változást hoz, mert ezután a tervező feladata lesz, hogy az általa tervezett építményben az adott célra szükséges műszaki követelményeket a tervdokumentációban meghatározza (persze elméletileg ez eddig is így volt). A gyártó vagy forgalmazó ezután nem megfeleléségi igazolást fog termékéhez mellékelni, hanem a termék képességeiről, a legfontosabb termékjellemzőiről fog egy teljesítménynyilatkozatot kiállítani, ami alapján lehet és kell eldönteni, hogy melyik árut választják, melyik terméket fogják beépíteni.

Az Európai Unió nem egy kapkodós természet, elvégre őt magát is több mint hatvan éve kezdték el kialakítani. A CPR-re való áttérést sem egyik napról a másikra akarják véghezvinni, nincs hirtelen változás. A szabványok és az európai műszaki engedélyek hatályban maradnak és azok a termékek, amelyeket 2013. július 1. előtt kezdenek el forgalmazni a piacon, azután is tovább forgalmazhatók.

Újabb száraz de fontos vázlatos felsorolás következik: a rendszer különböző szereplőinek feladatai a CPR szerint:

A gyártó feladatai

Teljesítménynyilatkozat kiállítása
CE jelölés elhelyezése
Műszaki dokumentáció elkészítése
Típus-, tétel- vagy sorozatszám és egyéb adatok elhelyezése
Használati utasítás és biztonsági tájékoztató elkészítése és átadása
A nyilatkozatban szereplő teljesítmény fenntartása
Esetleges panaszok kivizsgálása és kezelése
Együttműködés a fogyasztóvédelmi hatósággal

A tervező feladatai

A tervező azért tervező, hogy megtervezze az építményt, tudnia kell, milyen teljesítményű termékre van szükség az adott építési feladathoz. Meg kell határoznia, hogy a beépítendő építési terméknek milyen műszaki előírásnak és követelménynek kell megfelelnie az épület adott helyén az adott felhasználás szempontjából. Övé a felelősség, az ő feladata, hogy az adott építési célra szükséges számszerűsített műszaki követelményeket a tervdokumentációban meghatározza. Ellenőriznie kell tehát, hogy milyen terméktulajdonságról nyilatkozott a gyártó.

A kivitelező feladatai

A kivitelezőnek be kell tartania a tervező utasítását! Elméletileg ez eddig sem volt másképp, azonban ennek az előbbiek miatt még nagyobb jelentősége lesz, ezenkívül ellenőriznie kell a termékek teljesítménynyilatkozatait.

Az új szabályok bevezetésekor nem hagyható figyelmen kívül, hogy az egyes országokban eltérőek az építési hagyományok, eltérőek a jogszabályok nem is beszélve az eltérő jogkövetési kultúráról. A CPR némelyik passzusa kapcsán elgondolkodik az ember hogyan fog ez Magyarországon működni? Itt következik még egy fontos kérdés, mégpedig az, hogy támaszthatnak-e feltételeket az egyes tagállamok az áruk forgalmazásával kapcsolatban és, hogy támaszthatnak-e feltételeket az építési termékek beépítésével kapcsolatban? A válasz igen, de csak bizonyos, meghatározott keretek között. Ezeknek a kereteknek egyik fontos eleme a szabvány.

Egri csillagok

A CPR azt a világosan kitűzött célt is szolgálja, hogy az Unióban egységes műszaki nyelv alakuljon ki, a műszaki nyelv fogalmát most természetesen kiterjesztett értelemben használva. Az a cél, hogy amikor az egyik tagország a maga nemzeti nyelvén valamilyen feltételt akar meghatározni, akkor azt a saját nemzeti nyelvén ugyan, de a másik tagország is egyértelműen

értse. A (kiterjesztve értett) egységes műszaki nyelv a szabvány, mégpedig a harmonizált szabvány.

Most jött el az ideje cikkünk zavarosnak tűnő címe első felének. Az egységes műszaki nyelv jelentőségét az Egri csillagokból vett rövid idézettel szemléltethetjük:

*„Az ágyúk mellett egy göndör hajú, szőke német pattantyús oktatta a parasztokat.
- Mikor én mondok bor, akkor adjál bor! Mikor én mondok düssz akkor adjál düssz!
A parasztok komoly arccal hallgatták a tüzimestert. Dobó elmosolyodott:
- Venn szi szangz bor, dann bekommen szi keine pulver, veil das bor keine pulver iszt, szondern vein.
Éppoly rosszul beszélt németül, mint a pattantyús magyarul, de azért megértették egymást. S a tüzimester újra kezdte:
- Mikor én mondok par, akkor nekem ne hozz bar, hanem pulver, krucifiksz donnervetter!
Végre is a parasztoknak kellett megmagyarázni, hogy mikor József mester bort kér, akkor puskaporos zacskót kell nyitni neki, mikor pedig port kér, bort adjanak.”*



Az ismert mondást kicsit átalakítva: nem állhat minden mérnök mellett egy várkapitány. Dobó közvetítése nélkül komolyan csökkenthetett volna Eger várának védelmi képessége. Az egész Unióban egységes szabványok alkalmazásával senki sem fogja elveszíteni a *pulvert* és a *veint*, és nem fog csökkenni az Unió gazdasági (tűz)ereje.

Egészen vázlatos összefoglalás

Erős működőképes gazdaság = áruk szabad áramlása + egységes műszaki nyelv = CPR.

Tóth Balázs Tamás
okl. építészmérnök
ÉMI üzletfejlesztési menedzser